

บทบาทของนายอำเภอในการบริหารการศึกษาประชาบาล

ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

นายปรีชา หนองทอง

003297

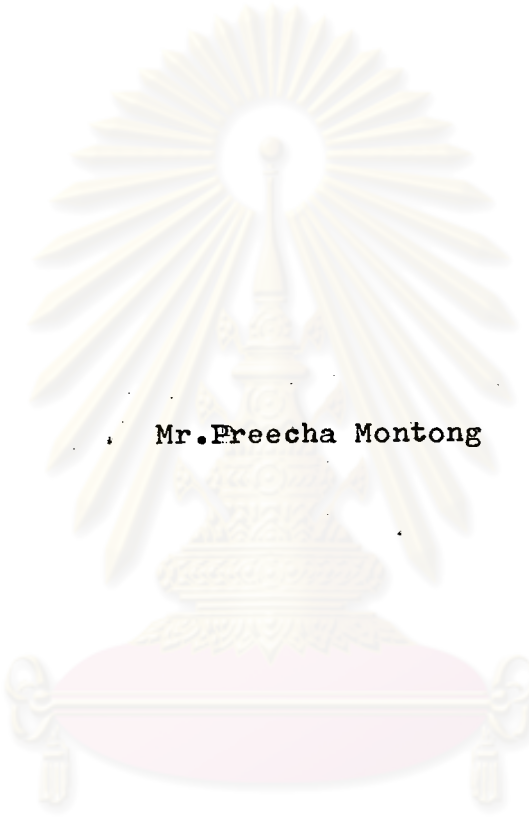
ศูนย์วิทยทรัพยากร
วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ภาควิชาบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2522

16515304

ROLES OF DISTRICT OFFICERS
IN RURAL ELEMENTARY EDUCATION ADMINISTRATION
IN NORTHEASTERN REGION

Mr. Preecha Montong

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education
Department of Educational Administration

Graduate School

Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์ บทบาทของนายอำเภอในการบริหารการศึกษาประชาบาลในภาค
ตะวันออกเฉียงเหนือ

โดย นายปรีชา หมอนทอง

ภาควิชา บริหารการศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นพพงษ์ บุญจิตราคุลย์

อาจารย์ ดร.ธรรณีภา คุปรัตน์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

สุประทีป ขุนนาค

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุประทีป ขุนนาค)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

อมรชัย ตันติเมธ

ประธานกรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อมรชัย ตันติเมธ)

นพพงษ์ บุญจิตราคุลย์

กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นพพงษ์ บุญจิตราคุลย์)

วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์

กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์)

ธรรณีภา คุปรัตน์

กรรมการ

(อาจารย์ ดร.ธรรณีภา คุปรัตน์)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์ บทบาทของนายอำเภอในการบริหารการศึกษาประชาบาลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ชื่อนิสิต นายปรีชา หมอนทอง

อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นพพงษ์ บุญจิตราคุดย์

อาจารย์ ดร.ธัญนิภา คุปรัตน์

ภาควิชา บริหารการศึกษา

ปีการศึกษา 2521

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบทบาทหน้าที่ของนายอำเภอในการบริหารการศึกษาประชาบาลในด้าน การวางแผนงาน การวินิจฉัยสั่งการ การบริหารงานบุคคล การบริหารงานด้านวิชาการ การบริหารการเงิน และการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงาน โดยเปรียบเทียบจากความคิดเห็นของ นายอำเภอ ศึกษาธิการอำเภอ และหัวหน้าหมวดการศึกษาอำเภอ

2. เพื่อศึกษาอุปสรรคและปัญหาต่าง ๆ ที่มีต่อการปฏิบัติงานของนายอำเภอในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารการศึกษาประชาบาลระดับอำเภอในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวนทั้งสิ้น 537 คน ประกอบด้วย นายอำเภอ 179 คน ศึกษาธิการอำเภอ 179 คน และหัวหน้าหมวดการศึกษาอำเภอ 179 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ใช้แบบสอบถาม จำนวน 1 ชุด ซึ่งประกอบด้วย แบบตรวจสอบ แบบมาตราส่วนประมาณค่า และแบบปลายเปิด โดยเป็นคำถามที่ครอบคลุมถึงบทบาทของนายอำเภอในด้านต่าง ๆ ทั้ง 6 ด้านซึ่งได้กล่าวไปแล้ว

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปรษณีย์จำนวน 537 ฉบับ ได้รับคืนมา 404 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 75.23 แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูล โดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

1. ผลการวิจัยเกี่ยวกับสถานภาพของนายอำเภอในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า นายอำเภอส่วนใหญ่ มีวุฒิปริญญาตรี มีอายุมาก รับราชการมานาน และดำรงตำแหน่งนายอำเภอมาแล้วต่ำกว่า 6 ปี

2. จากการวิจัยถึงบทบาทของนายอำเภอในการบริหารการศึกษาประชาบาลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ นั้น ปรากฏว่า นายอำเภอมีบทบาทมากเกี่ยวกับ การวินิจฉัยสั่งการ การบริหารงานบุคคล และการบริหารการเงิน และนายอำเภอมีบทบาทน้อยเกี่ยวกับ การวางแผนงาน การบริหารงานด้านวิชาการ และการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงาน นอกจากนี้ ในด้านความคิดเห็นของกลุ่มประชากรนั้น กลุ่มนายอำเภอ และกลุ่มหัวหน้าหมวดการศึกษาอำเภอ มีความเห็นสอดคล้องกันว่า นายอำเภอมีบทบาทมากเกี่ยวกับ การวางแผนงาน การวินิจฉัยสั่งการ การบริหารงานบุคคล และการบริหารการเงิน แต่ในกลุ่มศึกษานิเทศก์อำเภอ มีความเห็นว่า นายอำเภอมีบทบาทดังกล่าวน้อย ส่วนบทบาทของนายอำเภอเกี่ยวกับ การบริหารงานด้านวิชาการ และการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานนั้น กลุ่มศึกษานิเทศก์อำเภอ และกลุ่มหัวหน้าหมวดการศึกษาอำเภอ มีความเห็นสอดคล้องกันว่า นายอำเภอมีบทบาทน้อย แต่กลุ่มนายอำเภอมีความเห็นว่า นายอำเภอมีบทบาทมาก

3. จากความคิดเห็นของกลุ่มประชากร เกี่ยวกับอุปสรรคและปัญหา สรุปได้ว่า นายอำเภอมีภาระกิจมาก ทำให้มีเวลาให้กับการบริหารการศึกษาประชาบาลน้อย

บุคลากรปฏิบัติงานเกี่ยวกับการศึกษาประชาคมระดับอำเภอไม่เพียงพอ เงินสนับสนุน
การศึกษาประชาคมมีน้อย ขาดยานพาหนะ ขาดวัสดุและการรวบรวมข้อมูลทางการศึกษา
ได้รับการเอาใจใส่สนอ่ย และมีปัญหาเกี่ยวกับบุคลากรราย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Research Procedures

1. The total population in this study included 537 persons who are concerned with the administration of District-level elementary education in the Northeastern Region of Thailand, composed of 179 District Officers, 179 District Education Officers and 179 District Education Section Chiefs.

2. The instruments used in this study were questionnaires consisting of three parts : a checklist, a rating scale, and open-ended question, covering the six areas mentioned above.

3. A total of questionnaires were distributed by mail. Of these, 404 copies or 75.23 percent were returned. The data were then analysed by the use of percentages, arithmetic means, and standard deviations.

Conclusions

1. For the most part, the District Officers in the Northeastern Region of Thailand have obtained bachelor's degree, have many years in government services, are middle-aged, and have less than six years on duty as District Officers.

2. Regarding to the roles of District Officers in elementary education administration in the Northeastern Region of Thailand, it was found that they performed greatly concerning decision making, and the administration of personnel and financial affairs.

They have quite small roles concerning educational planning in the administration of academic affairs and in the evaluation and follow-up of job performance. The District Officer group agreed with the Education Section Chief group that the District Officers have great roles regarding educational planning, decision making, and the administration of personnel and financial affairs. But the District Education Officer group was of the opinion that the District Officers have small roles on the tasks. Regarding the District Officer's roles in the administration of academic affairs, and follow-up and the evaluation of job performance, the District Education Officer group agreed with the District Education Section Chief group that they little perform such roles. But the District Officer group believed that they have great roles in areas.

3. According to the opinions of the population included in the research about problems and obstacles, it can be concluded that the District Officers have so much responsibility or overload of work that they have very little time for elementary education administration, there are an insufficiency of personnel to administer the educational tasks, a lack of financial support provided for elementary education and also a lack of vehicles, little attention is given to the collection and use of educational data, there are problems concerning terrorists.

กิติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลงด้วยดีโดยได้รับความกรุณาช่วยเหลือ แนะนำ และ ความร่วมมือจากหลายท่าน กล่าวคือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นพพงษ์ บุญจิตราคุลย์ และ อาจารย์ ดร. ธรรมนูญ คุปรัตน์ ซึ่งเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาและควบคุมการวิจัย ได้กรุณา ให้ความแนะนำปรึกษาในการแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ อย่างใกล้ชิดโดยตลอด

ในการสร้างแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้รับความกรุณาจากผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้คำปรึกษา แนะนำ เพื่อการปรับปรุงแก้ไข จำนวนหลายท่าน คือ รองศาสตราจารย์ ดร. วิทยุโฑู สาทร อดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ นายบรรจง ชูสกุลชาติ ผู้ตรวจราชการ กระทรวงศึกษาธิการ นายอนันต์ แจงกลีบ ผู้ช่วยผู้อำนวยการกองการศึกษาประชาบาล นายวีระชาติ ศุภระมุล หัวหน้าฝ่ายตำแหน่งและบรรจุแต่งตั้ง กองการเจ้าหน้าที่ สำนักงาน ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ดร. รุ่ง แก้วแดง หัวหน้าโครงการวิจัยแบบทดลอง เรื่องการจัด องค์การและระบบบริหารโรงเรียนประชาบาล สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ และ ดร. สนั่นจิตร สคนธทรัพย์ หัวหน้าแผนกวิชาการ กองการศึกษาประชาบาล

นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังได้รับความกรุณาจาก อธิบดีกรมการปกครองมีหนังสือไปยัง ผู้ว่าราชการจังหวัด ผู้ว่าราชการจังหวัดมีหนังสือไปยังนายอำเภอ ผู้อำนวยการกองการ เจ้าหน้าที่ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ มีหนังสือไปยังศึกษานิเทศก์อำเภอ และ หัวหน้าแผนกวิชาบริหารการศึกษา มีหนังสือไปยังนายอำเภอและหัวหน้าหมวดการศึกษา อำเภอ ทั้งนี้ เพื่อขอความอนุเคราะห์และความร่วมมือในการกรอกแบบสอบถาม และ ผู้วิจัยได้รับความร่วมมือในการกรอกแบบสอบถามจาก นายอำเภอ ศึกษาธิการอำเภอ และ หัวหน้าหมวดการศึกษาอำเภอ เป็นอย่างดี

ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาที่ได้รับจากทุกท่านที่กล่าวมาแล้วข้างต้น จึงขอ กราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

ปรีชา หมอนทอง

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	๗
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	๘
กิตติกรรมประกาศ	๙
รายการตารางประกอบ บทที่	๑
1. บทนำ	1
ภูมิหลังของการวิจัย	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	8
ขอบเขตของการวิจัย	9
ข้อจำกัดของการวิจัย	9
คำนิยามที่ใช้ในการวิจัย	9
ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย	10
วิธีดำเนินการวิจัย	10
ลำดับขั้นของการ เสนอขอสมัคร	11
2. เอกสารอ้างอิง และงานวิจัย	13
ความเป็นมาของการศึกษาประชาบาล	13
นายอำเภอกับการศึกษาประชาบาล	17
ความหมายของคำว่า "บทบาท"	22
การวางแผนงาน	24
การวินิจฉัยสั่งการ	28
การบริหารงานบุคคล	31
การบริหารงานคานาวิชาการ	37

บทที่

การบริหารการ เงิน	41
การติดตามและประ เหมินผลการปฏิบัติงาน	44
ผลงานวิจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง	48
3. วิธีทำ เน้นการวิจัยและการรวบรวมข้อมูล	56
ประชากรที่ใช้ในการวิจัย	56
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	58
การ เก็บรวบรวมข้อมูล	60
การวิ เเคราะห์หข้อมูล	61
สถิติที่ใช้ในการวิ เเคราะห์หข้อมูล	62
4. การวิ เเคราะห์หข้อมูลและผลการวิ เเคราะห์หข้อมูล	64
สถานภาพของผุ้ตอบแบบสอบถาม	64
เปรียบเทียบความคิด เห็นของประชากร	71
บทบาทของนายอ่ำ เกอในคานการวางแผนงาน	72
บทบาทของนายอ่ำ เกอในคานการวินิจฉัยสั่งการ	78
บทบาทของนายอ่ำ เกอในคานการบริหารงานบุคคล	84
บทบาทของนายอ่ำ เกอในการบริหารงานคานวิชาการ	94
บทบาทของนายอ่ำ เกอในคานการบริหารการ เงิน	100
บทบาทของนายอ่ำ เกอในคานการติดตาม และประ เหมินผลการปฏิบัติงาน	106
ความคิด เห็น เกี่ยวกับอุปสรรคและปัญหา	113
อุปสรรคและปัญหา เกี่ยวกับการวางแผนงาน	113
อุปสรรคและปัญหา เกี่ยวกับการวินิจฉัยสั่งการ	114
อุปสรรคและปัญหา เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล	116

บทที่

อุปสรรคและปัญหา เกี่ยวกับการบริหารงานด้านวิชาการ	116
อุปสรรคและปัญหา เกี่ยวกับการบริหารการเงิน	117
อุปสรรคและปัญหา เกี่ยวกับการติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติงาน	118
5. สรุปผลการวิจัย อภิปราย และขอเสนอแนะ	119
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	119
วิธีดำเนินการวิจัย	119
สรุปผลการวิจัย	120
สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม	121
สรุปผลการวิเคราะห์ทัศนคติเห็น เกี่ยวกับ บทบาทในคามต่างๆ	122
สรุปความถี่เห็น เกี่ยวกับอุปสรรคและปัญหา	126
อภิปรายและขอเสนอแนะ	127
ขอเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต	133
บรรณานุกรม	134
ภาคผนวก	141
ประวัติผู้เขียน	175

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการตารางประกอบ

ตารางที่	หน้า
1. จำนวนประชากรผู้ตอบแบบสอบถาม	57
2. แสดงจำนวนขอของคำถามเกี่ยวกับบทบาทด้านต่าง ๆ	60
3. แสดงจำนวนแบบสอบถามที่ได้รับคืน	61
4. กลุ่มประชากรจำแนกตามวุฒิ	65
5. กลุ่มประชากรจำแนกตามอายุ	66
6. กลุ่มประชากรจำแนกตามอายุราชการ	68
7. กลุ่มประชากรจำแนกตามระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่ง	70
8. ค่าเฉลี่ยและค่าส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็น ของกลุ่มประชากรที่มีบทบาทของนายอำเภอทางด้านการวางแผนงาน	73
9. ค่าเฉลี่ยและค่าส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็น ของกลุ่มประชากรที่มีบทบาทของนายอำเภอทางด้านการวินิจฉัยสั่งการ	80
10. ค่าเฉลี่ยและค่าส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็น ของกลุ่มประชากรที่มีบทบาทของนายอำเภอทางด้านการบริหารงานบุคคล	86
11. ค่าเฉลี่ยและค่าส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็น ของกลุ่มประชากรที่มีบทบาทของนายอำเภอทางด้านการบริหารงานด้านวิชาการ	95
12. ค่าเฉลี่ยและค่าส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็น ของกลุ่มประชากรที่มีบทบาทของนายอำเภอทางด้านการบริหารการเงิน	101

13.	ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็น ของกัลมประชากรที่มีคอบทบาทของนายอำเภอทางคาน การติดตามและประ เ็นผลการปฏิบัติงาน	108
14.	แสดงรายละเอียดจำนวนคอบแบบสอบถามทางคาน การวางแผนงาน	161
15.	แสดงรายละเอียดจำนวนคอบแบบสอบถามทางคาน การวินิจฉัยสั่งการ	163
16.	แสดงรายละเอียดจำนวนคอบแบบสอบถามทางคาน การบริหารงานบุคคล	165
17.	แสดงรายละเอียดจำนวนคอบแบบสอบถามทางคาน การบริหารงานคานวิชาการ	168
18.	แสดงรายละเอียดจำนวนคอบแบบสอบถามทางคาน การบริหารการเงิน	170
19.	แสดงรายละเอียดจำนวนคอบแบบสอบถามทางคาน การติดตามและประ เ็นผลการปฏิบัติงาน	172